

سوته کلا

(جغرافیا، تاریخ، فرهنگ، اقتصاد و ...)

www.ketab.ir

پژوهش و نگارش:

رشید محمدی لیتکوهی

- سرشناسه: محمدی لیتکوهی، رشید ۱۳۵۲ -
- عنوان و نام پدیدآور: سوته کلا (جغرافیا، تاریخ، فرهنگ، اقتصاد و ...)، رشید محمدی لیتکوهی
- مشخصات نشر: کرج، انتشارات ملرد ۱۴۰۰
- مشخصات ظاهری: ۲۲۸ ص.: مصور (بخشی رنگی): ۱۴/۵×۲۱/۵ س.م.
- یاد داشت: کتابنامه: ص. ۲۰۰ - ۲۰۵.
- شابک: ۳-۴۵۴-۴۹۱-۶۰۰-۹۷۸-ISBN
- وضعیت فهرست نویسی: فیبا
- موضوع: سوته کلا - sutakala
- رده بندی کنگره: ۲۰۹۵ DSR
- رده بندی دیویی: ۹۵۵/۲۲۶
- شماره کتابشناسی ملی: ۸۷۶۴۴۰۱
- اطلاعات رکورد کتابشناسی: فیبا

شناسنامه کتاب:

نام کتاب: سوته کلا (جغرافیا، تاریخ، فرهنگ، اقتصاد و ...)

نگارنده و پژوهشگر: رشید محمدی لیتکوهی

طراح جلد: فاطمه پور امیری

شمارگان: ۱۰۰۰

نوبت چاپ: اول زمستان ۱۴۰۰

ناشر: انتشارات ملرد

شابک: ۱-۴۳۲-۴۹۱-۶۰۰-۹۷۸

موسسه فرهنگی هنری روزنه روجیم - شهرک صنعتی شورمست ۰۱۱۴۲۴۲۴۳۵۳

قیمت: ۱۰۰۰۰۰ تومان

حق چاپ برای نویسنده محفوظ است.

مرکز پخش: مازندران. آمل. خیابان شیخ فضل الله نوری. کوی فجر ۶. کوی مرادی ۳. پلاک ۱۳.

۰۹۱۱۳۰۰۱۵۸۵ - ۰۹۳۳۸۲۲۱۵۸۵ - ۰۱۱۴۴۲۷۵۴۶۹ طبری - محمدی

سخن ناشر

به تحقیق و شناخت همه جانبه یک روستا در فرهنگ پژوهش، «تک نگاری» گفته می‌شود. تک نگاری در ایران از سابقه طولانی برخوردار نیست. نوعی از تک‌نگاری‌های مازندران به دوران «سپاه دانش» ایران بر می‌گردد. در آن زمان از طرف نظام آموزش و پرورش کشور، دفتری بزرگ و قابل توجه تهیه شده بود و هر یک از مدیران مدارس روستاهای مازندران موظف بودند، اطلاعات گوناگونی از آبادی را در این دفتر ثبت کنند که ثبت این اطلاعات باید قابل استناد و اثبات بوده باشد که سر فصل‌های آن بی‌شک با اصول تک‌نگاری‌های روستایی مطابقت داشته است. متأسفانه این گونه مدارک که جزء اسناد غیر ضرور بایگانی مدارس محسوب می‌شد به علت جابه جایی مدیران و بی‌توجهی و علاقمند نبودن برخی از آنان در دوره‌های بعدی، جزء مدارک بی‌ارزش محسوب و به دور انداخته و یا محو می‌گردید و چنانچه امروزه هر یک از این نوع پژوهش‌ها جمع‌آوری می‌شد، می‌توانست بخشی از تاریخ مبهم مازندران و روستاهای آن را روشن نماید. اما از این موضوع صرف نظر شود، تعدادی از نویسندگان و پژوهشگران به تحقیقات از نوع تک‌نگاری پرداخته‌اند که چنانچه این پژوهش‌ها در کنار هم قرار گیرند، مانند قطعات پازل به تکمیل بستر تاریخ تبرستان می‌پردازد.

رشید محمدی لیتکوهی از فرهنگیان پژوهشگر بومی مازندران که پیش از این با چاپ کتاب‌هایی با موضوعات «آمل پژوهی» مانند: جغرافیا و تاریخ

سرزمین‌های غرب آمل، قلعه‌های تاریخی آمل و لاریجان، امام‌زادگان آمل و لاریجان، سقافارهای تاریخی آمل و لاریجان و کتاب تک‌نگاری «لینکوه» و این بار با پرداختن به پژوهش پیرامون زادگاه خویش یعنی روستای «سوته کلا» با در نظر داشتن محورهای موضوعی تک‌نگاری‌ها به تحقیق پرداخته و توانست سیمای ناشناخته و گم شده این آبادی را به شهروندان دیار فرهنگ بشناساند. هر چند قبل از این هم ایشان در چند نشریه سعی به معرفی این روستا نموده است. ولی در این کتاب به بسیاری از موضوعات پرداخته شد که جای آنها در نشریات نبوده است.

امروزه انتظار از پژوهشگران این است که هر یک در حد توان و تخصص خویش به معرفی و شناساندن آبادی‌های ایران و به تبع مازندران بپردازند تا قطعات گم شده تاریخ ایران پیدا و تکمیل گردد.

مهدی اسدی

مدیر انتشارات ملرد

۱۴۰۱/۱۱/۵ خورشیدی

فهرست

فهرست

۶.....	سخن ناشر
۸.....	فهرست
۱۷.....	مقدمه
۲۰.....	فصل اول
۲۰.....	جغرافیای لیتکوه
۲۱.....	موقعیت لیتکوه
۲۳.....	وجه تسمیه لیتکوه
۲۶.....	آبادی های دهستان بالا خیابان لیتکوه
۲۶.....	آبادی های دهستان پایین خیابان لیتکوه
۲۶.....	مساحت لیتکوه
۲۷.....	ناهمواری های دهستان های لیتکوه
۲۷.....	رودهای لیتکوه
۲۷.....	لیکانی
۲۸.....	تج رو
۲۸.....	شلوت
۲۸.....	آلش رود
۳۰.....	فصل دوم
۳۰.....	جغرافیای سوته کلا
۳۱.....	موقعیت جغرافیایی
۳۲.....	راه های سوته کلا

۳۵.....	تقسیمات سیاسی
۳۶.....	حدود سوتہ کلا
۳۷.....	مساحت سوتہ کلا
۳۸.....	جمعیت سوتہ کلا
۳۹.....	پوشش گیاهی
۴۱.....	نہرہا
۴۱.....	آقا کیلہ
۴۲.....	لٹہ مال کیلہ
۴۲.....	اسپہ ہراز
۴۴.....	اسپہ کیلہ
۴۴.....	محل کیلہ
۴۴.....	فک بند کیلہ
۴۵.....	خاک شناسی
۴۷.....	فصل سوم
۴۷.....	اقتصاد
۴۸.....	کشاورزی
۵۰.....	کشت برنج
۵۰.....	سبزیجات
۵۱.....	باغداری
۵۲.....	صنعت
۵۲.....	دام پروری
۵۳.....	سایر
۵۴.....	فصل چہارم

۵۴.....	گوشته‌های سوته کلا.....
۵۵.....	گوشته، واحد اندازه‌گیری اراضی سوته کلا.....
۶۳.....	فصل پنجم.....
۶۳.....	تاریخ.....
۶۵.....	بخش اول.....
۶۵.....	تاریخ سوته کلا.....
۶۸.....	جنگ‌های تاریخی لیکانی.....
۷۰.....	جنگ اول: جنگ علویان.....
۷۰.....	جنگ دوم: جنگ امیر اسماعیل سامانی.....
۷۲.....	جنگ سوم: جنگ خوارزمشاهیان.....
۷۳.....	پادگان لیکانی.....
۷۵.....	بخش دوم.....
۷۵.....	آثار تاریخی.....
۷۵.....	بالا قلعه دشت.....
۷۵.....	پایین قلعه دشت.....
۷۶.....	قلعه غفار شاه.....
۷۷.....	سایر قلاع.....
۷۸.....	حمام قدیمی بالا محله.....
۷۸.....	حمام قدیمی پایین محله.....
۷۸.....	باز مانده‌های آبادی قدیمی سوته کلا.....
۷۹.....	دبستان قدیمی سوته کلا.....
۸۰.....	تکیه قدیمی سوته کلا.....

۸۱	پل تجرو.....
۸۲	کتی.....
۸۲	پل مظاهر.....
۸۲	باغ شیخ الاسلام.....
۸۳	آرامگاه امامزاده عباس (ع).....
۸۹	بخش سوم.....
۸۹	آموزش و پرورش.....
۹۷	زندگی‌نامه شیخ لسانی اولین مکتب‌دار سوته کلا.....
۱۰۲	بخش چهارم.....
۱۰۲	فعالیت‌های سیاسی.....
۱۰۳	نتایج انتخابات.....
۱۰۴	کدخدایان.....
۱۰۶	خدمات عمومی رفاهی.....
۱۰۸	بخش پنجم.....
۱۰۸	تاریخ تولیت امامزاده.....
۱۱۱	بخش ششم.....
۱۱۱	تاریخ قبور سوته کلا.....
۱۱۴	تحلیل آماری.....
۱۱۶	فصل ششم.....
۱۱۶	جامعه‌شناسی سوته کلا.....
۱۱۷	وجه تسمیه.....

۱۱۸	وجه تسمیه سوته کلا از نظر نویسنده
۱۲۰	ریخت شناسی سوته کلا
۱۲۳	طوایف و تیره‌ها
۱۲۵	اسحاق
۱۳۰	چندر
۱۳۰	حسن پور
۱۳۱	حقیقت
۱۳۱	رنجبر
۱۳۱	زروک
۱۳۴	سادات
۱۳۴	شیرازی
۱۳۵	صادقی
۱۳۵	عسگری
۱۳۵	علی زاده
۱۳۵	فرج پور
۱۳۶	قربانی
۱۳۶	کاریج
۱۳۶	گیل
۱۳۷	لر
۱۳۷	ملکشاه
۱۳۹	مولایی
۱۳۹	منصوری
۱۴۰	یعقوبی

۱۴۳.....	تأثیرات آبادی
۱۴۸.....	تأثیر پذیری
۱۴۹.....	اتحاد جمعی
۱۵۱.....	شهدا
۱۵۴.....	آزادگان
۱۵۵.....	روحانیون
۱۵۵.....	فرهنگیان
۱۵۷.....	سنگ کوبی
۱۶۱.....	فصل هفتم
۱۶۱.....	تاریخ شفاهی
۱۶۲.....	وقف اراضی
۱۶۵.....	یادی از بیغاری
۱۶۸.....	ظل بیه سال
۱۶۹.....	گته زلزله سال
۱۷۰.....	قحطی سال
۱۷۰.....	کوچ
۱۷۲.....	مرغنه شکار
۱۷۲.....	یادی از سردی‌ها
۱۷۳.....	یادی از نفارها
۱۷۴.....	یادی از اودنگ و آسیوهای سوته کلا
۱۷۶.....	آقا سلوم/ تکیه سلوم
۱۷۷.....	علم بوسی

۱۷۸	موری
۱۷۸	یادی از هیمة کرون
۱۷۹	شمه‌شین
۱۷۹	آهه تاشی
۱۷۹	کیله کنی
۱۸۰	تیم سری
۱۸۰	تیل کاری
۱۸۰	آماره چینی
۱۸۱	برکت بنی
۱۸۱	هماز و همازی
۱۸۱	آشتی کرون
۱۸۲	آره گیره شو
۱۸۲	نشونه بشتن
۱۸۲	کاغذ نویسی شو
۱۸۳	تلار زنی
۱۸۳	عروس تماشا
۱۸۴	قواله برون
۱۸۵	خیاط شو
۱۸۵	نذر مو
۱۸۶	ضرب المثل
۱۸۹	یاد داشت
۱۹۱	فصل هشتم
۱۹۱	بیلاقات اهالی سوته کلا

مقدمه

در ادبیات جهان وطن به عنوان مادر محسوب شده است. آنانی که اندک معرفت در وجودشان بوده باشد، هرگز تعلق خاطر و خاطره با وطن را فراموش نخواهند کرد. روزی مرحوم «لئون میناسیان»^۱ شعری از شاعر ارمنی روانشاد «هوانس شیراز» را به من هدیه کرد که هوانس در این سروده، عشق مادر و عشق وطن را در کفه‌های ترازوی چشمانش گذاشت و توزین آن دو را ترسیم کرد که عشق وطن بسیار سنگین‌تر از عشق مادر شده است و این جاست که وطن مادر اول ما انسانهاست.

آشنایی با وطن و سرزمین اجدادی در این برهه از زمان که اکثر انسان‌ها در چنگال بی‌رحم افکار مادیات و و پوچگرایی دنیوی گرفتار شده‌اند و ملاک و منزلت اشخاص نه به دی، بلکه به دلار می‌سنجند، شاید آرامشی برای آنانی باشد که به یاد نوستالوژی‌ها و گذشته‌های خویش بیفتند و بر آن‌ها ارج نهند. «سوته کلا» روستایی در قلب مازندران با قدمت نامعلوم، سرزمین اجدادی نویسنده این کتاب می‌باشد. هر چند تمام مدت زندگی نویسنده در این آبادی کمتر از یک سال بوده، چرا که هشت ماه بعد از تولد، خانواده ایشان به روستای «سنگ کوبی» یکی از آبادی‌های نزدیک سوته کلا کوچ کرده‌اند و تاکنون در این روستا ساکن هستند، آن چه که

^۱ - معلم، نویسنده، پژوهشگر، کتاب‌شناس، نقاش، نوازنده، تاریخ‌نگار و مترجم ایرانی و ارمنی تبار می‌باشد که مدت سی سال در مدارس جلفا به تدریس مشغول بود.

^۲ - شاعر مشهور ارمنستان

ایشان را واداشت، دست به قلم گیرد و به تحقیق و پژوهش چند جانبه دربارهٔ این روستا بپردازد، منشأش همان نوع عشق انسان‌ها به سرزمین اجدادی می‌باشد.

در این کتاب به برخی از موضوعات کلی مانند جغرافیا، تاریخ، اقتصاد، فرهنگ و چند ریز موضوع اشاره شده است که این اطلاعات، نتایج مصاحبه با افراد سالخوردهٔ این آبادی و مطالعهٔ کتاب‌ها بوده است. نویسنده باور بر آن دارد که جای بسی از موضوعات پیرامون این آبادی در کتاب حاضر خالی است، امید که این کتاب آغاز پژوهش‌های جوانان و آیندگان این آبادی باشد و نویسنده حاضر بنا بر توان و فرصتی را که در اختیار داشته به نوشتن این کتاب پرداخته و چشم بدان دوخته است که آیندگان از خرده‌ها کمک گرفته تا خرده‌ها را کامل کنند و اگر اشتباهی رخ داده است به حتم سهوی و یا منشأش اطلاعات اندک مصاحبه‌شوندگان بوده است.

هم چنین امیدوارم کتاب‌ها و نوشته‌هایم حجاب تن و تاریکی راه زندگیم نشوند و مغروم نگرداند، چرا که در طول عمرم دیدم، این نفس‌فریبنده کسانی را فریب داده است که کتابهایشان سفیر کبر و غرور آنان گردید و در مهلکه خودبینی و خودپسندی گرفتار شدند. الهی همهٔ ما را عاقبت به خیر بفرما! در پایان شایسته است بر روح بلند و پاک تمام مسافران آسمانی آبادیم درود بفرستم و به خصوص به روح پدرم حاج «محمد محمدی» که محبت به وطن و مردمانش همواره در وجودش درخشان بوده و بنده را در

ارایه اطلاعات با عشق کمک نموده است. اما اجلِ عاجل به ایشان فرصت نداده است که تولد این کتاب را ببیند. روحش شادا!

رشید محمدی لیتکوهی

۲۵ دی ۱۴۰۰ خورشیدی. روستای سنگ کوبی

www.ketab.ir